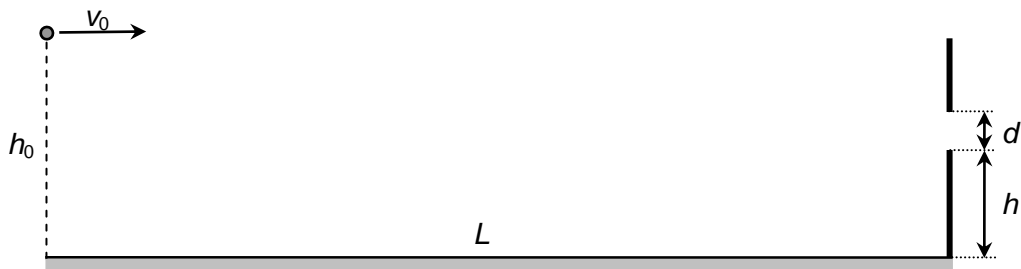

35. MIKOLA SÁNDOR FIZIKÁVERSENY

DÖNTŐ - GIMNÁZIUM 10. OSZTÁLY PÉCS 2016

1. Elhanyagolható méretű labdát szeretnénk $h_0 = 3$ m magasságból, vízszintes irányba indítva, az ablakon keresztül egy vékony falú épületbe juttatni. A $d = 0,5$ m magasságú ablak a vízszintesen $L = 12$ m távolságra lévő falon, a talaj felett $h = 1,4$ m magasságban helyezkedik el. A labda, amennyiben ütközik a vízszintes talajjal, a beesési szögtől függetlenül, minden ütközés után 30%-kal alacsonyabbra pattan fel, miközben vízszintes irányú sebessége változatlan marad. A légellenállás elhanyagolható, $g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.

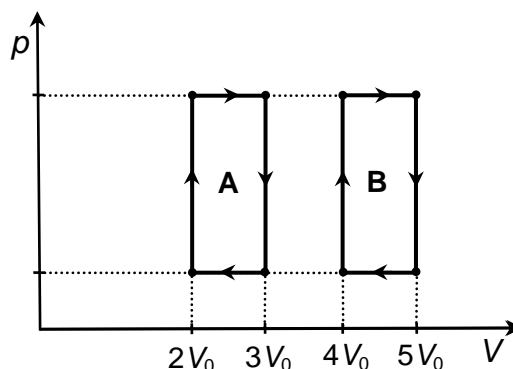
- Mekkora az a legnagyobb v_0 kezdősebesség, amellyel a labda az ablakon át az épületbe juttatható?
- Mekkora az a legkisebb v_0 kezdősebesség, amellyel a labda az ablakon át az épületbe juttatható?

(Szkladányi András, Baja)

2. Egy hőerőgép egy mol egyatomos ideális gázzal az ábrán látható két körfolyamat (**A** és **B**) elvégzésére képes. Tudjuk, hogy az egyik körfolyamat hatásfoka másfélszerese a másikénak.

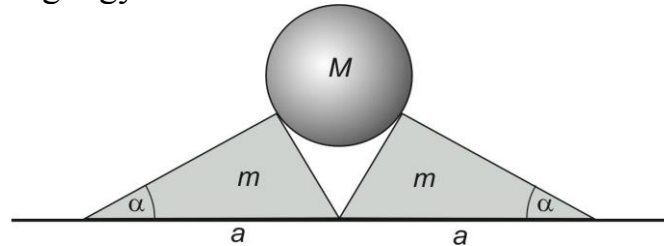
- Melyik körfolyamat hatásfoka a nagyobb?
- Határozzuk meg mindkét körfolyamat hatásfokát!
- Legfeljebb hányszorosa lehet az egyik körfolyamat hatásfoka a másikénak?

(Honyek Gyula, Budapest)

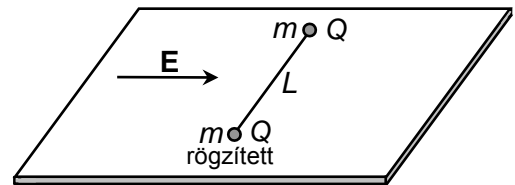
3. Vízszintes sima síkon nyugszik egymással szembe fordítva és érintkezve két egybevágó derékszögű ék az ábra szerint. Tömegük egyenként $m = 2 \text{ kg}$, jelzett szögük $\alpha = 30^\circ$, a síkon nyugvó lapjuk hossza $a = 30 \text{ cm}$. Az ékek felett, azok csúcsainál érintkezve tartunk egy $M = 3 \text{ kg}$ tömegű gömböt. Az ékek rövidebbik lapjaira illeszkedő síkok érintősíkjai a gömbnek. Egy adott pillanatban a gömböt elengedjük, amely leesve szétlöki a hasábokat. A súrlódás mindenhol elhanyagolható, $g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.

- a) Mekkora a testek gyorsulása a gömb elengedése utáni pillanatban?
 b) Mekkora sebességre gyorsulnak fel a testek?

(Holics László, Budapest)

4. Két $m = 4 \cdot 10^{-2} \text{ kg}$ tömegű, $Q = 10^{-7} \text{ C}$ töltésű, pontszerű testet $L = 0,2 \text{ m}$ hosszúságú szigetelő fonál köt össze. A rendszert súrlódásmentes, vízszintes szigetelő felületre helyezzük, és az egyik testet a felülethez rögzítjük. A teret

vízszintes, a kifeszített fonálra merőleges $E = \pi^2 \cdot 10^4 \frac{\text{N}}{\text{C}}$ térerősségű homogén elektromos mezővel töltjük ki. Egy pillanatban a nem rögzített pontszerű testet elengedjük, a rendszer végig a felületen marad.

- a) Mekkora az elengedett test sebessége, és mekkora erő feszíti a fonalat abban a pillanatban, amikor a fonál a térerősséggel párhuzamos helyzetbe kerül?
 b) Az előző állapotban a rögzítés pillanatszerűen megszűnik. Mekkora az eredetileg rögzített test elmozdulása akkor, amikor a fonál először a térerősségre merőleges helyzetbe kerül?
 c) Mekkora ez utóbbi állapotban a másik test sebessége?

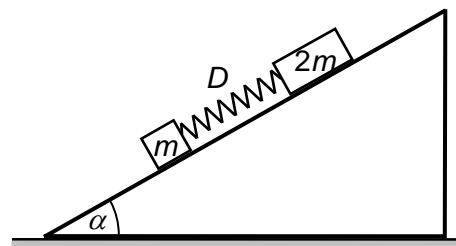
(Koncz Károly, Pécs)

EREDMÉNYES VERSENYZÉST KÍVÁN A SZERVEZŐBIZOTTSÁG!

35. MIKOLA SÁNDOR FIZIKAVÉRSÉNY

DÖNTŐ - SZAKKÖZÉPISKOLA 10. OSZTÁLY PÉCS 2016

1. A 30° -os hajlásszögű rögzített lejtőn, a kezdetben rögzített, $m = 1 \text{ kg}$ és $2m$ tömegű testeket $D = 200 \frac{\text{N}}{\text{m}}$ direkciós erejű, megnyújtott rugóval kapcsoljuk össze. Abban a pillanatban, amikor a testek rögzítését megszüntettük, azok egymás irányába, a lejtőhöz képest azonos nagyságú gyorsulással indultak el. A testek és lejtő közötti súrlódási együttható értéke $\mu = 0,1$, $g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.

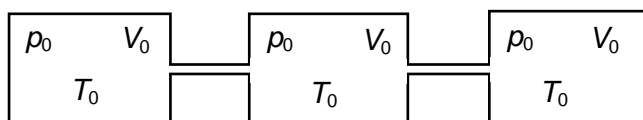

- Mekkora gyorsulással indultak a testek?
- Határozzuk meg a rugó kezdeti megnyúlását!

(Suhajda János, Kiskőrös)

2. Három egyenlő térfogatú tartályt vékony hőszigetelő csövekkel összekapcsolunk. A zárt rendszerben kezdetben $p_0 = 10^5 \text{ Pa}$ nyomású, $T_0 = 240 \text{ K}$ hőmérsékletű levegő van. A tartályokban lévő levegőket melegíteni kezdjük, és vízfürdők segítségével a bal oldali tartályban lévő levegő hőmérsékletét $T_1 = 900 \text{ K}$ -re, a középsőben lévőét $T_2 = 600 \text{ K}$ -re állítjuk be.

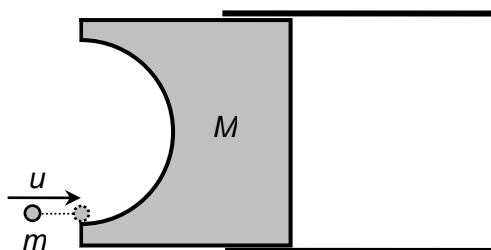
- Határozzuk meg a levegő nyomását a melegítések befejeződése után, ha ismert, hogy a rendszerben lévő levegő belső energiája a 2,5-szeresére növekedett!
- Hány kelvinre melegítettük fel a harmadik tartályban lévő levegőt?

(Kotek László, Pécs)

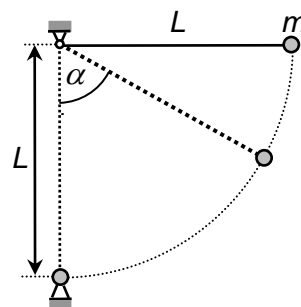
3. Egy hasábban félhenger alakú vályút készítünk, majd az így kialakított, $M = 8$ kg tömegű testet úgy helyezük le a vízszintes felületre, hogy a félhenger tengelye merőleges erre a felületre (Lásd a felülnézeti ábrát!). A vízszintes felületen $u = 15$ m/s kezdősebességgel, érintőlegesen a vályúba lövünk egy $m = 2$ kg tömegű testet. A belőtt test, mozgása során mindvégig érintkezik a vályú falával és abban súrlódással mozog, továbbá a vályúhoz képest, abból $u_r = 5$ m/s relatív sebességgel lép ki. Vezető sínekkel biztosítjuk, hogy az M tömegű test csak önmagával párhuzamosan, egyenes mentén, az u sebességvektor irányában mozogjon. A vízszintes felülettel és vezető sínekkel való súrlódásától eltekintünk.

- Mekkora sebességre gyorsul fel az M tömegű test, miután azt a lövedék elhagyta?
- Határozzuk meg a súrlódási erő munkáját!

(Wiedemann László, Budapest)

4. Egy $L = 25$ cm hosszúságú, elhanyagolható tömegű szigetelő szál egyik végét rögzített, vízszintes tengelyhez csuklószerűen csatlakoztatjuk, amely körül az súrlódásmentesen elfordulhat, másik végére pedig egy $m = 20$ g tömegű, pozitív töltésű, pontszerű testet rögzítünk, majd a szál vízszintes helyzetig kitérítjük. A szál rögzítési pontja alatt függőlegesen mérve L távolságban egy szintén pozitív töltésű testet rögzítünk. A szál végén levő testet kitérített helyzetéből úgy engedjük el, hogy a két töltött test az elengedett test mozgása közben egy közös, függőleges síkban legyen. Ekkor, az m tömegű test a függőlegestől mért, $\alpha = 60^\circ$ -os helyzetében veszi fel a maximális sebességet.

- Mekkora ebben a helyzetben a töltött testek között fellépő elektrosztatikus taszító erő?
- Határozzuk meg az m tömegű test maximális sebességét!

(Dudics Pál, Debrecen)

EREDMÉNYES VERSENYZÉST KÍVÁN A SZERVEZŐBIZOTTSÁG!